

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

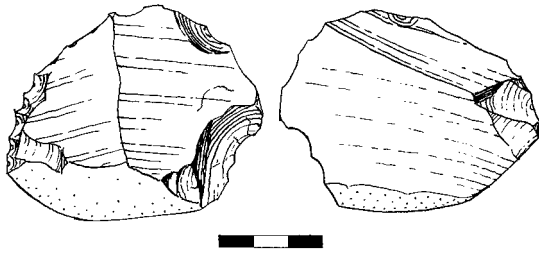
Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 9. Přerov-Předmostí I, středopaleolitický artefakt. Načervenalý kvarcit.

Fig. 9. Přerov-Předmostí I, the Middle Paleolithic artifact. Reddish quartzite.

Literatura

Bosch, M. D., Nigst, P. R., Fladerer, F. A., Antl-Weiser, W. 2012: Humans, bones and fire: Zooarchaeological, taphonomic, and spatial analyses of a Gravettian mammoth bone accumulation at Grub-Kranawetberg (Austria). *Quaternary International* 252, 109–121.

Cain, Ch. R. 2005: Using burned animal bone to look at Middle Stone Age occupation and behavior. *Journal of Archaeological Science* 32, 873–884.

Klíma, B. 1977: Preventivní výzkum paleolitické stanice v Přerově – Předmostí. *Přehled výzkumů* 1975, 9.

Kříž, M. 1903: *Beiträge zur Kenntnis der Quartärzeit in Mähren*. Steinitz: Selbstverlag.

Beresford-Jones, D., Johnson, K., Pullen, A. G., Pryor, A. J. E., Svoboda, J., Jones, M. 2010: Burning wood or burning bone? A reconsideration of flotation evidence from Upper Palaeolithic (Gravettian) sites in the Moravian corridor. *Journal of Archaeological Science* 37, 2799–2811.

Lavocat, R. 1966: *Faunes et flores préhistoriques de l'Europe occidentale*. Paris: Saint-André-des-Arts.

Lyman, R. L. 1994: *Vertebrate taphonomy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Resumé

An isolated Middle Paleolithic artifact made from reddish quartzite was found in reddish soil sediments at Přerov-Předmostí I, section 2012. The new information contributes to the stratigraphic context of Middle and Upper Paleolithic site complex at Předmostí.

RADOTÍN (OKR. PŘEROV)

„Doubrava“. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

V rámci systematického průzkumu paleolitického osídlení Kelečské pahorkatiny byl dne 3. 10. 2012 proveden povrchový sběr na severovýchodním svahu výrazného návrší s vrcholovou kótou „Rozhledna“ (329,2 m), jihozápadně od obce Radotín. Jedná se o mimořádně exponovanou polohu, z které je možné pozorovat krajinu východní části Kelečské pahorkatiny a části Hostýnských vrchů. V nadmořské výšce 325 m v polní trati „Doubrava“ byla nalezena patinovaná čepel s místní retuší o délce 55 mm vyrobená ze spongolitu. Geografická souřadnice místa nálezu je 49°28'33.8"N 17°37'44.4"E (WGS-84). Jde o další z řady nově objevených lokalit s výskytem patinované paleolitické industrie, která se nachází v sousedství katastrů obcí Kladníky a Lhota, odkud je doloženo intenzivní osídlení z období mladého paleolitu (Škrdla, Schenk 2007).

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá, Jan Mikulík

Literatura

Škrdla, P., Schenk, Z. 2007: Paleolitické osídlení Hlinska a okolí. In: L. Šebela a kol: *Hlinsko. Výšinná osada lidu badenské kultury*. Spisy archeologického ústavu AV ČR Brno 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR Brno, 31–47.

Resumé

An isolated Upper Paleolithic artefact – a blade was found at Radotín, Doubrava field.

STAVENICE (OKR. ŠUMPERK)

„Na flecích“. Paleolit. Ojedinelý nález. Záchranný výzkum.

Při odborném zpracování kamenné štípané industrie ze záchranného výzkumu eneolitického hradiska na pomezí katastrů Stavenic a Úsova (viz příslušná kapitola) byly vyčleněno 5 patinovaných kusů paleolitického stáří získaných z výzkumu vrstev. Jednalo se o tři úštěpy, jádro a šupinku.

Místo nálezu se nachází na temeni výrazné ostrožny s nadmořskou výškou 312 m (49°47'8.449"N, 16°59'31.842"E), která převyšuje okolní nivu o 60 m. Nová lokalita doplňuje strukturu paleolitického osídlení v okolí Úsova (Daňhel 2014; Nerudová 2012, 205–206).

Miroslav Daňhel

Literatura

Daňhel, M. 2014: Archeologické lokality a nálezy na katastru Úsova. *Střední Morava* 37, 49–69.

Nerudová, Z. 2012: Paleolitické osídlení okresu Šumperk. *Acta Musei Moraviae, sci. soc.* 97 (2), 109–207.

Resumé

Five patinated Paleolithic artefacts were found during the rescue excavation of an Aeneolithic hillfort at Stavenice.

STŘELICE (K. Ú. STŘELICE U JEVIŠOVIC, OKR. ZNOJMO)

Hradisko Starý zámek. Střední paleolit. Ojedinelý nález. Revize fondu.

Při zpracovávání souboru kamenné štípané industrie z eneolitického hradiska Starý Zámek ze sbírky J. Palliardiho, deponované ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně, byl identifikován nástroj s patinovaným povrchem, který se odlišuje od zbývajících kolekcí štípaných artefaktů eneolitického stáří. Na odlišnost tohoto artefaktu od zbytku souboru upozornil již J. Skutil (1941, 111), který ho určil jako paleolitický hrot.

Pravěké hradisko se nachází na ostrožně Starý Zámek nad levým břehem řeky Jevišovky v nadmořské výšce cca 360 metrů, vykazuje rozměry 100×30 m a je přístupné pouze od severovýchodu. Do literatury ho uvedl Jaroslav Palliardí, který zde získal první nálezy v roce 1887. V roce 1909 tu zahájil archeologický výzkum, v kterém pokračoval 1912 až 1915 ve spolupráci s Františkem Vildomcem. V současné době je lokalita zalesněna. V odborné literatuře je hradisko známé pod označením Starý Zámek u Jevišovic (srov. Červinka 1896, 50; Čižmář 2004, 136–138). Po smrti J. Palliardiho získalo jeho archeologickou sbírku z velké části Moravské zemské muzeum v Brně, kde je zaspána pod přírůstkovým číslem Pa 16 a 17/24.

Plochý artefakt o délce 84,5 mm a hmotnosti 66,16 g je z jedné strany po celé ploše silně patinovaný, přičemž patina se na řadě míst vydroluje a z těchto depresí je zřejmé, že síla patiny dosahuje až 1 mm. Druhá strana artefaktu je takto intenzivně patinovaná včetně vydrolenin zhruba z poloviny. Zbývajících část této strany je potažena jen bílým „závojem“, přes který prosvítá hnědě zbarvená silicitová hmota. Její barvu lze nejspíš označit jako středně hnědou (Munsell: moderate brown 5YR 4/4). V silicitové hmotě je rozptýlena jednak velmi jemná krupicovitá bílá hmota, jednak úlomky větších (do 1 mm) blíže ne-

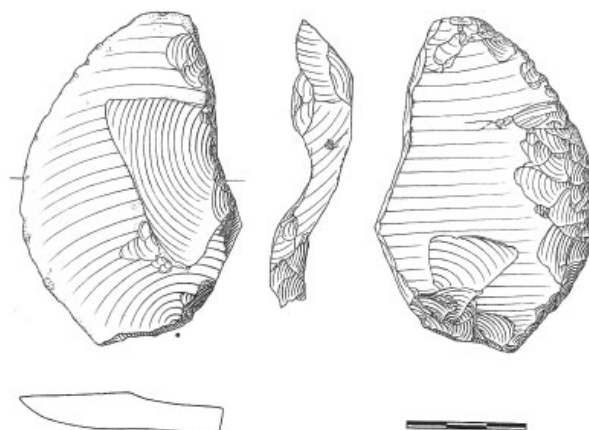
určitelných fosilií. Některé z těchto fosilií jsou lemovány červeným železitým pigmentem, pigment je občas rozptýlen přímo v silicitové hmotě. Nápadný je dále výskyt 2,5×1,0 cm velkého, ostře ohraničeného petrosilexu, jenž má barvu světlé kávy (Munsell: pale yellowish brown 10YR 6/2).

Při hledání provenience této suroviny je třeba konstatovat, že její znaky při pozorování ve vodní imerzi pod stereomikroskopem nejsou jednoznačné. Přítomnost červeného pigmentu a ostře ohraničený světle hnědý petrosilex jsou charakteristickými rysy pro silicity krakovsko-čensterochovské jury, na druhé straně krupicovitě zakalení bývá pozorováno u čokoládového silicitu ze severního okolí Svatokřížských hor (Přichystal 2009, 97). Každopádně surovina ukazuje směrem na SV do Polska a neodpovídá ani občas se vyskytujícímu hnědému silicitům typu Opole-Groszowice v glacienních sedimentech, které vzácně známe z těchto uloženin až na Ostravsku.

Tloušťka patiny, která vede až k jejímu systematickému vydrolování, nasvědčuje pro vyšší stáří než mladopaleolitické. Přítomnost polské suroviny už ve středním paleolitu na Moravě se zdá být překvapivá, na druhé straně Valoch (1987, 264) uvádí z jeskyně Kůlna v Moravském krasu jak z vrstev micoquienu tak i taubachienu vedle šedého morénového pazourku též kolem 2 % „hnědého pazourku“, jehož původ se rovněž předpokládá v okolí Krakova.

Z typologického hlediska je artefakt možné klasifikovat jako drásadlo se ztenčeným negativem, které bylo vyrobeno na úštěpu (obr. 10). Retuš je stupňovitá, hrana obloukovitě vypouklá. Protilehlá hrana nese úpravu úderem vedeným z distálního konce nástroje. Nástroj lze klasifikovat jako středopaleolitický.

*Lubomír Šebela, Antonín Přichystal,
Petr Škrdla, Alena Humpolová*

Obr. 10. Střelice. Středopaleolitický artefakt.
Fig. 10. Střelice. The Middle Paleolithic artifact.